

Manuele Therapie bij heuparthrose

TEKST: ARTHUR KLEIJN

Van de manueel therapeut wordt steeds meer verwacht dat het professioneel handelen evidence based onderbouwd wordt. De manueel therapeut kan met de komst van de professional master Orthopedische Manuele Therapie (OMT) opleiding verwachten nieuwe relevante producten aangeboden te krijgen voor de dagelijkse praktijk.

Dit artikel is gebaseerd op de publicatie "Een evidence based manueeltherapeutisch behandelprotocol met objectivering van behandelresultaten."

Recentelijk is door een projectgroep van de professional master OMT een Best Practice Ontwerp (BPO) en Behandelprotocol ontwikkeld voor de manueel therapeutische behandeling van patiënten met heuparthrose.

In het beschreven best practice ontwerp omtrent heuparthrose komen alle facetten van evidence based manueel therapeutisch handelen aan bod. In MoveMens geven de ontwikkelaars van het product u alvast een voorproefje.

Heuparthrose

Arthrose kan theoretisch in elk synoviaal gewricht voorkomen. Arthrose van het kniegewricht komt het meest voor, gevolgd door arthrose van het heupgewricht. Gebaseerd op huisartsregistraties blijkt dat er in 2000 circa 230.000 mensen in Nederland klachten hadden ten gevolge van heuparthrose. De aandoening komt drie keer vaker voor bij mannen dan bij vrouwen. (RIVM)

"Uw vraag, onze uitdaging"

Op een oproep vanuit de Hogeschool Utrecht aan het manueel therapeutisch werkveld, met de slogan "Uw vraag, onze uitdaging", is door Harm Baijens van het Meander Medisch Centrum te Amersfoort gereageerd. Hij vroeg een projectgroep van de professional master OMT opleiding een 'state of the art' behandelprotocol op te stellen voor de manueeltherapeutische behandeling van heuparthrose. De projectgroep heeft

vervolgens van september 2006 tot en met mei 2007 aan deze vraag gewerkt. Hieruit is een BPO en behandelprotocol ontstaan, welke succesvol geïmplementeerd is bij de opdrachtgever.

Best Practice Ontwerp

Het best practice ontwerp vormt het fundament van het ontwikkelde behandelprotocol. In lijn met evidence based handelen is ervoor gekozen om naast de (geringe) bewijskracht uit studies waarde te hechten aan de meningen van experts bij het formuleren van zowel stellingen als de conclusies in het BPO. De meningen van de experts hebben echter geen invloed gehad op de beschreven categorie van bewijs (Shekelle et al 1999) of klinische relevantie (van Tulder et al 2003) van studies.

Een 'Best-Practice Ontwerp' (BPO) kan gebaseerd op Haynes et al (2002), worden gedefinieerd als 'een beschrijving van een praktische (fysiotherapeutische) werkwijze, die is onderbouwd met bewijs ('evidence') uit wetenschappelijk onderzoek en wordt gevoed door klinische expertise van de professional en de voorkeuren van de patiënt(en)'.

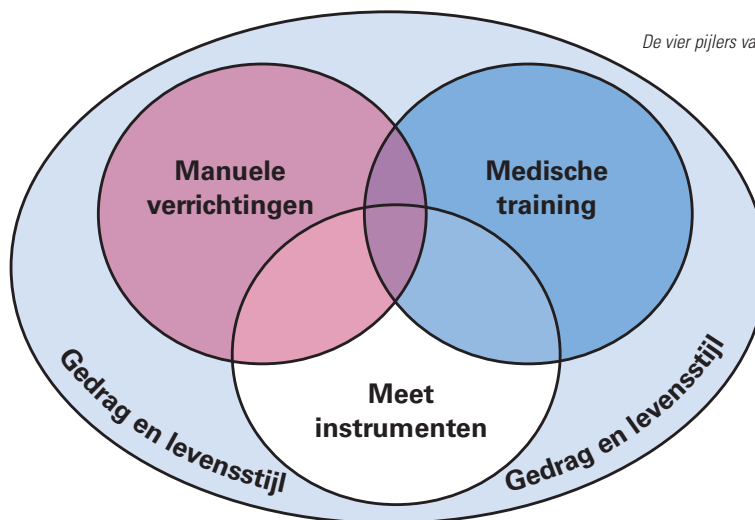
Evidence based manueel therapeutisch handelen is het proces waarin manueel therapeuten hun klinische besluiten nemen op grond van de beste onderzoeksresultaten, hun klinische ervaring, de voorkeur van de patiënten en de klinische staat waarin de patiënten zich bevinden (definitie NIVEL en EBM-notebook).

Projectgroep van de professional master OMT; vlnr: Ruben Schuurmans, Marco van der Hart, Dick van Nunen, Arthur Kleijn, Joost de Boer. Liggend op de tafel; Steven Hartman.

Behandelprotocol

Het door de projectgroep ontwikkelde manueel therapeutische behandelprotocol is een combinatie van hoofdzakelijk a) de manuele verrichtingen zoals beschreven en onderzocht door Hoeksma et al 2004 en b) de medische training zoals beschreven door van van Baar et al 1999. Deze combinatie tussen manuele therapie en oefentherapie blijkt uit onderzoek van Bang et al 2000 en Deyle et al 2000 meer effectief dan oefentherapie alleen op respectievelijk functionele uitkomstmaten en functie, pijn en kracht. Als derde aspect van het ontwikkelde manueel therapeutische behandelprotocol wordt, in lijn met de KNGF Richtlijn 'Artrose heup-knie', aandacht besteed aan psychosociale factoren ('gedrag en levensstijl'). Dit is van belang voor een optimale uitkomst van het behandelprotocol en het langetermijneffect van de behandeling (van Baar et al 1999, Veenhof et al

De vier pijlers van het protocol.

het protocol te evalueren op de volgende ICF-domeinen: functies en anatomische eigenschappen, activiteiten en persoonlijke factoren. Een uitgebreid literatuuronderzoek heeft geleid tot de meest valide, reproduceerbare en praktische toe-

Via www.coxarthrose.nl kunt u zowel de onderbouwing in de vorm van een Best Practice Ontwerp als het Behandelprotocol gratis verkrijgen. Ook vindt u daar patiënteninformatie en de mogelijkheid tot het online invullen van vragenlijsten. □

Het geprotocolleerd aanbieden van de vier verschillende domeinen in één product maakt het protocol uniek in zijn soort

2006, KNGF richtlijn knie en heup artrose). Door het samenvoegen van bovengenoemde aspecten wordt een meer holistische benadering gecreëerd en wordt manueel therapie in een bredere context geplaatst. Hierdoor wordt ruimte gecreëerd voor het betrekken van zowel medische training als psychosociale factoren, die van invloed kunnen zijn op de uitkomst van de behandeling.

Er is door de projectgroep besloten om de manueel therapeutische behandeling in de vorm van

pasbare meetinstrumenten per domein. Zo wordt behalve de verandering in gewrichtsmobiliteit en pijn, ook de verandering in perceptie van de klacht in kaart gebracht.

Uniek

Het uiteindelijke behandelprotocol bestaat uit een combinatie van vier pijlers (manuele verrichtingen, medische training, meetinstrumenten en gedrag- en levensstijl). Dit protocol wordt sinds enkele maanden gebruikt door de fysiotherapeuten van het Meander Medisch Centrum Amersfoort. De projectgroep heeft binnen elke pijler de 'state of the art' behandel- en evaluatiemethoden weergegeven. Het geprotocolleerd aanbieden van de vier verschillende domeinen in één product maakt het protocol uniek in zijn soort. In de toekomst zal deze combinatie moeten worden onderzocht op haar effect.

Tractiemaniplatie van het heupgewricht.

Auteurs: Ruben Schuurmans*
Manon van der Hart*
Arthur Kleijn*
Drs. Edwin de Raaij**
Drs. Roland van Peppen***
Harm Baijens****

- * Fysiotherapeut, Professional Master Orthopedische Manueel Therapeut i.o.
- ** Fysiotherapeut, Manueel therapeut, Fysiotherapie wetenschapper, Docent Opleiding Professional Master Fysiotherapie, Instituut voor Bewegingsstudies
- *** Stafmedewerker Onderwijsontwikkeling, Projectcoördinator Best-Practice Ontwerp, Professional Masteropleiding Fysiotherapie
- **** Fysiotherapeut, Manueel therapeut Meander Medisch Centrum Amersfoort

Voor de doorverwijzingen naar de literatuur die in de tekst wordt genoemd staat een lijst opgenomen op www.movemens.nl